

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Tomáše Langáška a JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, zastoupený JUDr. Pavlem Pohorským, advokátem, se sídlem Opletalova 1284/37, Praha 1, proti žalovanému: **Vězeňská služba České republiky**, Vazební věznice Ostrava, se sídlem Havlíčkovy nábřeží 34a, Ostrava, o náhradu nemajetkové újmy ve výši 100 000 Kč, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 9. 2018, č. j. 22 A 45/2018 – 12,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Pavlu Pohorskému, advokátovi, se sídlem Opletalova 1284/37, Praha 1, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 11 743 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Včas podanou kasační stížností se žalobce domáhá zrušení usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 9. 2018, č. j. 22 A 45/2018 – 12 (dále „napadené usnesení“), jímž krajský soud odmítl žalobu na náhradu nemajetkové újmy ve výši 100 000 Kč.

[2] Žalobce se v **žalobě** ze dne 13. 7. 2018 domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 5. 2018, č. j. VS-11374-18/ČJ-2018-803140 o odložení žádosti o poskytnutí informací, a dále se domáhal uložení povinnosti žalovanému, aby mu uhradil za nemajetkovou újmu při výkonu činnosti náhradu ve výši 100 000 Kč, a to do 15 dnů od právní moci rozsudku.

[3] Krajský soud usnesením ze dne 30. 7. 2018, č. j. 22 A 29/2018 – 8, vyloučil řízení o nároku žalobce vůči žalovanému na náhradu nemajetkové újmy ve výši 100 000 Kč k samostatnému projednání, a poté o vyloučeném nároku rozhodl nyní napadeným usnesením.

[4] Krajský soud v odůvodnění **napadeného usnesení** pak konstatoval, že žalobce předmětem tohoto řízení učinil náhradu nemajetkové újmy vzniklé žalobci údajně diskriminačním postupem žalovaného coby orgánu státu. Krajský soud přitom dospěl k závěru (aniž by blížeji zkoumal hmotněprávní režim tohoto nároku), že se jedná o nárok vyplývající ze soukromoprávního odpovědnostního vztahu, který se nedotýká veřejných subjektivních práv žalobce, jimž poskytuje ochranu správní soud. K projednání věci jsou podle názoru krajského soudu příslušné civilní soudy pořadem práva dle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), přičemž věcně příslušným je okresní soud. Proto krajský soud předmětnou žalobu požadující přiznání nároku na náhradu nemateriální újmy odmítl dle ustanovení § 46 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Současně žalobce poučil, že do jednoho měsíce od právní moci tohoto usnesení může podat v téže věci žalobu u místně příslušného okresního soudu.

II. Kasační stížnost a vyjádření

[5] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti napadenému usnesení kasační stížnost ze dne 18. 9. 2018.

[6] Usnesením ze dne 26. 9. 2018, č. j. 6 As 319/2018 – 8, Nejvyšší správní soud přiznal žalobci osvobození od placení soudních poplatků. Usnesením ze dne 29. 10. 2018, č. j. 6 As 319/2018 – 18, Nejvyšší správní soud ustanovil žalobci zástupce JUDr. Pavla Pohorského, advokáta.

[7] Stěžovatel prostřednictvím ustanoveného zástupce doplnil svou kasační stížnost v podání ze dne 3. 12. 2018, v níž rekapituloval průběh soudního řízení. Měl za to, že úvahy krajského soudu v napadeném usnesení jsou nesprávné, neboť soud vycházel z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, které se týkalo jiné problematiky podle jiného právního předpisu. Stěžovatel totiž nikdy neuplatňoval nárok dle zákona č. 82/1998 Sb. Na daný případ naopak dopadá zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů, z něhož vyplývá, že vztah mezi odsouzeným při výkonu trestu odnětí svobody a státem reprezentovaným Vězeňskou službou není vztahem soukromoprávním. Tento zákon sice obecně stanoví, že odpovědnost za škodu se řídí občanským zákoníkem, ale v projednávané věci šlo o náhradu nemajetkové újmy. Měl

pokračování

tudíž za to, že přístupem krajského soudu došlo k odepření spravedlnosti, resp. k odepření přístupu k soudu. Za stěžejní otázku označil stěžovatel to, že vztah mezi odsouzeným při výkonu trestu odnětí svobody a státem je komplexně vymezen zákonem o výkonu trestu odnětí svobody a je ryze veřejnoprávní. Stěžovatel však byl postupem ředitele věznice zcela zjevně diskriminován i ve vztahu k rozhodování dle zákona o svobodném přístupu k informacím. Vyslovil přesvědčení, že za takové situace má právo se domáhat ochrany před činností žalovaného před soudem, a to v řízení podle soudního řádu správního. Stěžovatel proto setrval na stanovisku, že správní soudy jsou příslušné k rozhodování v jeho věci.

[8] Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil v podání ze dne 12. 12. 2018, v němž uvedl, že kasační stížnost by měla být odmítnuta, stejně jako v jiných případech stěžovatele. K věci samé jinak uvedl, že stěžovatel nemístně slučuje zákon o výkonu trestu odnětí svobody a zákon o svobodném přístupu k informacím, k němuž se upínaly předchozí žádosti stěžovatele. Nelze tedy tvrdit, že jen na základě toho, že stěžovatel je ve výkonu trestu odnětí svobody, spadají všechny jeho žaloby pod správní soudnictví podle soudního řádu správního.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána včas, osobou oprávněnou a že je proti napadenému usnesení přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

[10] Nejvyšší správní soud se nejprve zaměřil na námitky žalovaného, že kasační stížnost je na místě odmítnout, a to s poukazem na předchozí rozhodnutí Nejvyššího správního soudu v jiných věcech stěžovatele vedených pod sp. zn. 7 As 330/2018, 7 As 335/2018. K tomu je však nutné uvést, že v těchto řízeních Nejvyšší správní soud posuzoval zcela jiná usnesení krajského soudu, a to jednak usnesení, kterým krajský soud vyloučil podle § 39 odst. 2 s. ř. s. k samostatnému projednání žalobu stěžovatele na ochranu před diskriminací podle § 10 odst. 1 a 2 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), a dále usnesení o návrhu stěžovatele na nařízení předběžného opatření, kterým měla být žalovanému správnímu orgánu uložena povinnost zdržet se všech forem dehonestujících i diskriminačních výroků a dalších diskriminačních aktivit vůči stěžovateli. Tam uvedené závěry tak v žádném případě nejsou přenositelné do nynějšího řízení, neboť zde stěžovatel napadá rozhodnutí o odmítnutí žaloby, jíž se domáhal náhrady nemajetkové újmy, která dle jeho názoru vznikla diskriminačním postupem žalované coby orgánu státu.

[11] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost stěžovatele v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené usnesení takovými vadami netrpí a že kasační stížnost **není důvodná**.

[12] Spornou otázkou v nyní projednávané věci je, zda žaloba v níž se žalobce domáhá náhrady nemajetkové újmy, která dle jeho názoru vznikla diskriminačním postupem žalované coby orgánu státu, s odkazem na zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací, je projednatelná před správními soudy podle s. ř. s., anebo před civilními soudy pořadem práva podle o. s. ř.

[13] Nejvyšší správní soud je shodně s krajským soudem toho názoru, že předmětná žaloba je projednatelná nikoliv před správními soudy podle s. ř. s., ale před civilními soudy pořadem práva podle o. s. ř. Na tomto názoru nemůže ničeho změnit ani specifická situace stěžovatele, který je ve výkonu trestu odnětí svobody, tudíž je omezen na své svobodě pohybu veřejnou mocí, přičemž toto omezení je zjevně veřejnoprávního charakteru. Skutečnost, že je stěžovatel omezen na své osobní svobodě automaticky nevede k závěru, že všechny jím vedené spory se státem (s orgány veřejné moci) budou automaticky spory týkající se jeho veřejných subjektivních práv, což bude zakládat pravomoc správních soudů rozhodujících dle soudního řádu správního.

[14] V posuzované věci se stěžovatel domáhal náhrady nemajetkové újmy ve spojení s údajnou diskriminací ze strany žalovaného, které se měl žalovaný dopouštět v souvislosti se zájmem stěžovatele o informace od žalovaného. Stěžovatel však v tomto směru nebrojil proti konkrétnímu individuálnímu správnímu aktu žalovaného nebo vůči konkrétnímu zásahu či jeho nečinnosti, ale obecně se domáhal ochrany svých práv před jednáním žalovaného. Nejedná se tak o situaci, kdy by žalobce napadal konkrétní formu činnosti správního orgánu, v jehož rámci by namítal, že postup správního orgánu byl diskriminační – srov. přiměřeně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2018, č. j. 2 As 68/2017 – 42; nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2018, č. j. 7 As 190/2017 – 18; či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 6. 2018, č. j. 2 As 43/2018 – 27. V projednávaném případě stěžovatel zjevně proti konkrétní formě činnosti žalovaného nebrojil, nýbrž pouze se domáhal náhrady nemajetkové újmy ve spojení s obecně tvrzenou diskriminací. V takovém případě však Nejvyšší správní soud nevidí jakýkoli důvod pro to, aby takovou ochranu poskytovaly stěžovateli správní soudy. Zjevně se tak jedná o běžný soukromoprávní spor mezi stěžovatelem a žalovaným týkající se údajné diskriminace, o které mohou rozhodovat pouze civilní soudy pořadem práva dle o. s. ř., jak se ostatně opakovaně vyjádřil i Nejvyšší soud, který např. v usnesení ze dne 24. 4. 2018, sp. zn. 21 Cdo 5948/2017 dospěl k právnímu závěru, že „*Ve věcech služebního poměru vojáků z povolání vyplývajících z porušení práva na rovné zacházení nebo zákazu diskriminace, je podle ustanovení § 10 odst. 1 antidiskriminačního zákona dána pravomoc soudu.*“ Nejvyšší správní soud k tomu pouze dodává, že pokud Nejvyšší soud konstatoval, že spor týkající se diskriminace vedené vojákem proti orgánu veřejné moci, jejichž vzájemný vztah se řídí veřejným právem, mají s ohledem na žalobcem uplatněné nároky vést obecné soudy, je nutné tyto závěry vztáhnout i ve vztahu ke stěžovateli, který je omezen na své osobní svobodě na základě veřejnoprávního aktu, a přitom uplatňuje ryze soukromoprávní nárok – přiznání náhrady nemajetkové újmy v penězích.

[15] Nejvyšší správní soud dodává, že i kdyby stěžovatelem uplatněný petit nebyl podřaditelný pod režim zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů, ale pod režim zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti

pokračování

za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), kdy by se stěžovatel domáhal náhrady újmy ve vztahu ke konkrétnímu nezákonnému rozhodnutí nebo nesprávnému úřednímu postupu, i v takovém případě by měly pravomoc rozhodovat o takovém sporu civilní soudy – srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2005, č. j. Na 12/2005 – 8.

[16] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je zjevně nedůvodná, a v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. ji zamítl.

IV. Závěr a náklady řízení

[17] O nákladech řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 a 7 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl ve věci úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ačkoli žalovaný měl v řízení úspěch, zdejší soud mu náhradu nákladů řízení nepřiznal s ohledem na konstantní judikaturu, která zpravidla neumožňuje přiznat náhradu nákladů řízení správním orgánům (například usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014 - 47).

[18] Nejvyšší správní soud dále ustanovenému zástupci JUDr. Pavlu Pohorskému, advokátovi, se sídlem Opletalova 1284/37, Praha 1 přiznal odměnu za zastupování (§ 35 odst. 9 s. ř. s.). Náklady řízení spočívají v odměně za 2 úkony právní služby (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby (včetně studia spisu dne 6. 11. 2018), je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem, doplnění kasační stížnosti], celkem v částce 6 200 Kč [§ 9 odst. 4, § 11 odst. 1 písm. b a d) vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů] a z náhrady hotových výdajů, celkem 600 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky), celkem tedy 6 800 Kč. Dále Nejvyšší správní soud přiznal zástupci cestovné za cestu z Prahy do Brna a zpět na nahlížení do spisu dne 6. 11. 2018 ve výši 3 515 Kč odpovídající jízdě jeho automobilem (412 km při průměrné spotřebě 10 l Naturalu 95 na 100 km). Přiznanou odměnu Nejvyšší správní soud navýšil o částku odpovídající DPH, neboť soudem ustanovený zástupce je jejím plátcem. Celkem tedy Nejvyšší správní soud přiznal advokátovi odměnu ve výši 11 743 Kč. Přiznaná odměna bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. ledna 2019

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu